

Boi Akih. FOTO MAARTEN MOOIJMAN

MUZIEK Boi Akih op tournee

'We vertegenwoordigen vier culturele werelden'

Eind deze maand speelt Boi Akih in het hoofdprogramma van Womex 2021 in het Portugese Porto. Het is het jaarlijkse internationale platform voor wat nog altijd een beetje ongelukkig 'wereldmuziek' heet. Een opsteker voor de Nederlandse groep die zoals zovelen de afgelopen anderhalf jaar nauwelijks heeft kunnen optreden.

Voor het zover is, en trouwens ook daarna, is het kwartier nog een aantal keren in eigen land te zien en te horen.

De selectie voor Womex is mooi, maar niet helemaal een verrassing. „Men vond dat ons project 'Storyteller' perfect past bij het thema 'diversiteit',” zegt zangeres Monica Akihary. En daarmee dus bij de tijdgeest. Boi Akih is al sinds 1996 het duo dat de 'alles kunnende' zangeres met Molukse wortels vormt met de eigenzinnige Amsterdamse gitarist en componist Niels Brouwer en dat met veel ruimte voor improvisatie pendelt tussen allerhande etnische invloeden en jazz. Voor 'Storyteller' werken ze samen met de Guineese koraspeler Sekou Dioubate en de Hongaarse blokfluitiste Dodó Kis. Een combinatie die opvallend toegankelijke en extreem kleurrijke muziek oplevert.

„Het idee voor 'Storyteller' ontstond toen we in 2017 met een groot aantal bevriende muzikanten in het Bimhuis ons eenentwintigjarige bestaan vierden”, vertelt Brouwer. „Daarbij was ook de Malinese koraspeler Zoumanou Diarra. Monica en ik wisten meteen: met hem willen we een nieuw trio vormen. Omdat de stemming van de kora (een 21-snarige West-Afrikaanse harp met een kalebas als klankkast; pb) verschilt van die van de gitaar en dat nogal wat beperkingen opleverde, besloten we een variant te bouwen met twee zij-armpjes, waardoor Zou ook in andere toonsoorten kon spelen. Dat was in 2019.”

„Kort daarna ging de gezondheid van Zou echter achteruit. Zomer 2020 is hij overleden. Maar voor die tijd hadden we met zijn instemming al besloten dat we het project voort zouden zetten met een andere koraspeler, Sekou Dioubate uit Guinée. Hij aarzelde eerst bij die vreemde kora, maar is toen toch heel hard gaan oefenen. Omdat Sekou echter een heel ander karakter is dan Zou, die ik al jaren

Jij bepaalt zelf wat je gaat spelen

kende, besloten we om er nog een vierde muzikant bij te halen: Dodó, met wie we eigenlijk ook al een tijdlang wilden samenwerken. En dat klonk meteen geweldig.”

Het resultaat is de eind 2020 verschenen cd 'Storyteller'. Het album wordt onmiddellijk internationaal geprezen. De gitaar en kora vlechten perfect samen en de combinatie met fluit is uniek. Monica Akihary zingt soms in het Engels en soms in Haruku, de taal van het Molukse eiland waar haar vader vandaan komt. „We vertegenwoordigen alle vier verschillende culturele werelden, maar toch komt het als één muzikaal verhaal bij elkaar,” verklaart Akihary de plaattitel. „Het is karakteristiek voor hoe wij naar muziek kijken en tegelijk een instinct dat je ontwikkelt.”

Subtiële balans

Terwijl de gitarist en de zangeres al een kwart eeuw samenwerken en elkaar door en door kennen wat de subtiële balans tussen gecomponeerde stukken en improvisatie betreft, is dat voor de nieuwkomers waar ze mee werken altijd even wennen, geeft Brouwer toe. „Ze moeten zich aanpassen, maar zonder zichzelf tekort te doen. Soms zegt iemand: Vertel me maar wat ik moet doen. Dan reageer ik: Nee, zo gaat dat niet. Jij bepaalt zelf wat je gaat spelen. En dat heeft gewoon tijd nodig...”

„Hoe lang een project of samenwerking duurt, dat weten we nooit,” zegt Akihary. „Vaak stopt het na een tijdje omdat iemand een verplichting elders heeft. Maar dit nieuwe kwartet krijgt méér aandacht dan we in lange tijd gehad hebben. We hebben zelfs voor het eerst een contract met een internationaal management afgesloten.”

Peter Bruyn

Concerten (selectie): Zo 17 okt Amsterdam (Meerwaard); Zo 24 okt Leiden (Qbus); Zo 21 nov Bergen aan Zee (Vredeskerkje); Vr 26 nov Zaandam (Zaantheater)

THEATER Spelshow als metafoor voor het leven

Red Je Reet Show is meer dan persiflage

Flitsende lichten, een hyperactieve quizmaster, vijf zenuwachtige kandidaten en een volslagen onvoorspelbare puntentelling. Alle ingrediënten van de bekende spelshows op televisie zitten erin. Maar de nieuwe voorstelling van jeugdtheatergezelschap Maas theater en dans wil meer zijn dan een persiflage.

Het is meer dan dat”, meent René Geerlings, die – na acht jaar artistiek leider van theatergroep BonteHond in Almere geweest te zijn – met deze voorstelling zijn debuut als directeur van Maas maakt. „Het is eerder een metafoor voor het leven zelf, een tegenhanger van de gedachte dat alles maakbaar is. Dat je, als je je best maar doet, er vanzelf wel komt. Maar wat is je best, wie bepaalt de regels? En hoe kan het dat je, ook al doe je je stinkende best, toch vaak niet wint?”

Niet voor niets heet de voorstelling 'De Grote Red Je Reet Show'. Want dat is, zo meent Geerlings, de kern van het leven: zie maar dat je jezelf redt en reken er niet op dat het leven rechtvaardig voor je is. Maar wie nu denkt dat de voorstelling een groot tranendal is, komt bedrogen uit. Want Geerlings maakt er een vrolijke, uitbundige show van waarin heel wat te lachen valt.

Samen met larger-than-life quizmaster Quiz Master (gespeeld door

Manon Nieuweboer) nemen vijf kandidaten het tegen elkaar op in een reeks krankzinnige opdrachten en challenges. Er wordt gedisco-danst, op een zingende zaag en op glazen gemusiceerd, rare vragen gesteld en dit alles in een adembenemend tempo. En telkens opnieuw blijkt de gedoodverfde winnaar toch net weer verloren te hebben en andersom. Daartussen door rolschaatst 'hoofdsponsor' Mr. Pepper Hete Saus waarmee reclameboodschappen op de hak genomen worden.

Kwetsbare jongens

„Ik hou niet van teveel verhalende voorstellingen, ik zoek meer naar belevenis”, aldus Geerlings. „En hoewel er zeker wel wat dubbele lagen in zitten, is het toch ook wel degelijk een ode aan de spelshow. Die dubbele lagen worden niet expliciet benoemd, maar ik ben ervan overtuigd dat kinderen die wel oppikken. Ze hebben haarfijn in de gaten dat alle vijf de kandidaten zachte, kwetsbare jongens zijn en krijgen zo een ander manbeeld

Red Je Reet

Voorstelling: De Grote Red-Je-Reet-show, door Maas Theater en Dans. Voor 6+. Tekst: Sanne Schuhmacher; concept en regie: René Geerlings. Te zien: 17 en 18/10 en 26 en 27/11: De Krakeling, Amsterdam; 14/11: De Vest, Alkmaar; 19/12: Toneelschuur, Haarlem; 27/12: Leidse schouwburg, Leiden. Volledige speellijst: www.maastd.nl

voorgeschied. Ze zullen dat niet zo in de gaten hebben, maar zijn daar wel heel gevoelig voor.”

Met 'De Grote Red Je Reet Show' geeft Geerlings meteen zijn visitekaartje af als nieuwe leider van Maas. Zijn voorganger Moniek Merckx, die het stokje na ruim 15 jaar overdroeg, maakte over het algemeen verstilde, poëtische en

Scene uit 'De Grote Red Je Reet Show'.

FOTO KAMERICH & BUDWILOWITZ

ietwat filosofische voorstellingen. Bij Geerlings is het allemaal uitbundig, snel en komisch, maar beide makers delen hun liefde voor fysiek en beeldend werk. „Ik vind het heerlijk om mijn voorstellingen overvol te proppen.”

Zijn keuze om voor jeugd te werken is een heel bewuste omdat, zo verklaart hij, „als je in de kunst,

in het theater werkt, is je bron het spelen zelf en kinderen zijn daar nou eenmaal meester in. Alles is spel voor hen. Dat houdt je als maker heel dicht bij je bron.”

Gelaagd

Dat wil niet zeggen dat hij 'makkelijk' theater wil maken. „Je kan ze ook Kabouter Plop-achtige dingen

voorschotelen, maar je moet ze naar mijn idee iets bieden wat hen niet bevestigt in wat ze al weten. Het moet ook gelaagd zijn. Een goede jeugdvoorstelling is niet alleen leuk voor de doelgroep, maar ook voor hun ouders.”

Een voorkeur voor een bepaalde leeftijdsgroep heeft Geerlings daarbij niet echt, al werkt hij graag

voor de allerjongsten. „Hoe jonger ze zijn, hoe abstracter je kunt zijn. Kleuters accepteren wat ze zien en maken er in hun hoofd zelf iets van. Ik herinner me dat ook uit mijn eigen jeugd. Wij hadden drie videobanden, waaronder 'The Holy Grail' van Monty Python. Ik snapte daar niks van, maar ik vond het geweldig. Het was natuurlijk maat-

schappijkritisch en ook politiek, maar ik vond gewoon die mannen in jurken geweldig. Er zat iets in wat mij ontzettend aansprak en veel later pas begreep ik wat dat was. Je hoeft als kind niet altijd alles te begrijpen, je pikt eruit wat je aansprekt.”

Sonja de Jong

100 Renaissance-portretten in Rijksmuseum

Een van de mooiste portretten op de tentoonstelling 'Vergeet mij niet' in het Rijksmuseum is van de hand van Titiaan. De Italiaanse meester schilderde in 1541-1542 de amper dertienjarige Ranuccio Farnese, kleinzoon van paus Paulus III.

Overduidelijk nog een jochie, maar voorbestemd voor een kerkelijke carrière en daarom al benoemd tot overste van de Venetiaanse priorij van de Maltezer orde. Titiaan gaf de puber ernstig en deftig weer in zijn nieuwe rol, al lijkt de zware, zwarte ordemantel bijna van zijn nog tenger schouders te glijden.

Het is een klein wonder dat dit gevoelige portret van Titiaan nu in Amsterdam te zien is, als een van de 100 renaissance portretten die voor 'Vergeet mij niet' bijeen zijn gebracht. Door de pandemie en aanhoudende corona-restricties was het lang onzeker of het doek wel vanuit Washington, waar het deel uit maakt van de collectie van

de National Gallery, naar Nederland mocht reizen. Ook twee adembenemend levenschte kinderportretten van prins en prinses van Saksen, geschilderd door Lucas Cranach I zijn unieke bruiklenen uit datzelfde museum.

Maar er zijn meer indrukwekkende topstukken - ook uit Europese verzamelingen - te zien, die maken dat je deze expositie in onze Nationale Schatkamer absoluut niet mag missen. Geniet bijvoorbeeld van 'Het schaakspel', een intiem familieportret van Sofonisba Anguissola. Deze aristocratische schilderes uit Cremona schilderde haar drie zusjes en hun dienstmaagd met zichtbaar plezier en veel liefde tijdens een potje schaak, het perfecte tijdverdrijf voor leden van een vooraanstaande familie in die tijd.

De expositie mag dan over portretkunst gaan, een genre dat rond 1500 bloeide als nooit tevoren, maar verhaalt in feite over geloof,

Genre bloeide rond 1500 als nooit tevoren

hoop en liefde, hechte familiebanden, overledenen die hevig gemist worden, grote ambities, honger naar macht en nauw verholten ijdelheid. „Steden groeiden hard in die tijd en de bloeiende internationale handel zorgden ervoor dat niet allen adel en vorsten, maar ook de burgerlijke elite het zich kon veroorloven portretten van zich te laten maken”, legt conservator Matthias Ubl uit.

In Noord-Europa leidde dit zelfs tot de ontwikkeling van een geheel nieuwe variant: het beroepsportret.

Zo liet Jan Jacobsz Snoeck zich door Jan Gossart afbeelden als een geslaagde zakenman, goed gekleed, met kostbare ringen aan zijn hand, schrijvend in zijn kasboek. IJdeler lieden kozen voor een frontaal portret, dat door zijn confronterende karakter macht en status uitstraalde en voorheen vooral geliefd was bij vorsten zoals de Engelse koning Hendrik VIII.

Natuurlijk zijn er ook diverse klassieke dubbelporretten van echtparen te zien, waarvan die van de steenrijke geldwisselaar Jakob Meyer zum Hasen en zijn vrouw Dorothea Kannengiesser een van de fraaiste is. Het werd in 1516 gemaakt door Hans Holbein II en de aanleiding was niet zozeer hun huwelijk, dat al enige jaren ervoor gesloten was, als wel de benoeming van Jakob tot burgemeester van Bazel. Hij was de eerste burgervader die niet van hoge komaf was.

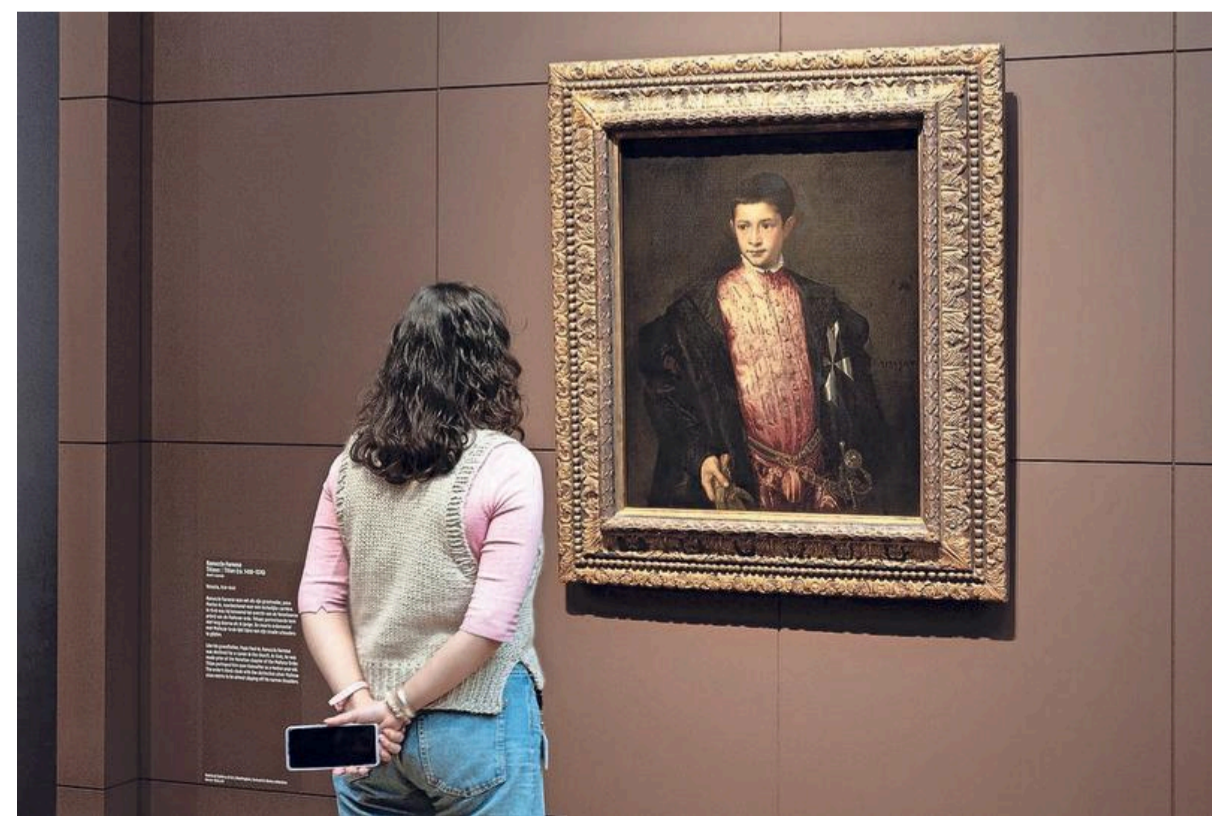
En deze portretten in Italiaanse stijl moesten zijn nieuwe, hoge

status onderstrepen.

Opvallend is bij vrijwel al deze renaissance-stukken, die veelal bedoeld waren om gezien te worden in de kleine intieme (familie) kring, hoe modern en levenschte de geportretteerden zelfs na vijf eeuwen ogen. Zeker als je de historische kleding en de soms wonderlijke modegrillen uit die tijd (zoals de hoog opgeschoren voorhoofden van Florentijnse dames) even wegdenkt, lijken de meeste mensen verrassend bekend. Zo zou Anne Fernely, weergegeven met spottend lachje om de mond door Anthonis Mor, je buurvrouw kunnen zijn. En lijkt de 39-jarige kanunnik Gregor Angerer, geschilderd door Marx Reichlich, verdacht veel op de Britse acteur Rufus Sewell.

Paola van de Velde

'Vergeet mij niet' is te zien tot en met 16 januari in het Rijksmuseum Amsterdam

Ook in oog met Titiaan.

FOTO RIJKSMUSEUM